

BERGSLUFT

Medlemsblad för Elin Wägner-sällskapet nr 39

April 2003
ISSN 1103-4165

Elin Wägner-dagen 2003

firas lördagen den 17 maj i Bergs Bygdegård kl.14 med *Ulrika Knutson*, som talar över rubriken:

"Som hjärtat läser - Elin, Emilia och den förargliga kärleken "

Ulrika fick i år Sveriges Författarförbunds Radiopris om 50.000 kr med motiveringen att hon "utifrån texten och med rösten som redskap utvecklat den litterära recensionen och den intelligent knorrförsedda krönikan i radiomediet."

Alla är hjärtligt välkomna till EW-dagen så tag gärna med vänner och bekanta! Kaffe serveras. Vi säljer som vanligt tröjor, kort och böcker. Efter programmet är Lilla Björka öppet för besök.

Årsmöte den 17 maj kl 13

Alla medlemmar kallas härmed till årsmöte i Bergs bygdegård samma dag den 17 maj kl. 13. Valberedningen (Ingmarie Sundling, 0470-10901, och Charlotte Branting, 0470-778176) vill gärna ha förslag på personer som är intresserade av att delta i styrelsearbetet.

Inbetalningskort för medlemsavgiften 2003 (oförändrat 100 kr) medföljer detta utskick liksom bokslut och verksamhetsberättelse. Underlätta kassörens arbete genom att betala årsavgiften så snart som möjligt! Vi lottar ut tre böcker bland medlemmar som betalar in sin avgift före 1 juli.

Dagordning för årsmötet:

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet
2. Val av två protokolljusterare tillika rösträknare
3. Fråga om årsmötets behöriga utlysande
4. Styrelsens verksamhetsberättelse
5. Styrelsens ekonomiska berättelse samt revisorernas berättelse
6. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
7. Fastställande av medlemsavgiften för nästkommande år
8. Val av ordförande för nästa verksamhetsår
9. Val av övriga styrelseledamöter
10. Val av två revisorer jämte två suppleanter
11. Val av valberedning
12. Information om Lilla Björka
13. Övriga frågor

Sommarutställning på Lilla Björka

Under juli månad visar *Lena Lervik* skulpturer, reliefer och skisser på temat "Moderlighet". Vernissage den 28 juni, utställningen är öppen varje dag (utom måndag) kl.12-18 till den 27 juli. Under Berg-veckan kommer *Ing-Marie Genar* att ha sin antikbod öppen i kyrkstallet.

Vid graven i Tolg, där Elins morföräldrar vilar, kommer under våren att sättas upp en tydlig skylt genom kyrkorådets försorg, meddelar ordförande *Arne Martinsson*. Kyrkan har nu fått tillbaka altarskåp och madonna från museet, som tog hand om de medeltida dyrgriparna när den gamla kyrkan revs. Passa på att besöka graven och kyrkan 28 juli – 10 augusti, då Tolgs kyrka är vägkyrka och har öppet kl.10-16 varje dag. Kyrkorådet bjuder då besökarna på kaffe.

Elin Wägner-sällskapet, Skir, Svanaholm, 355 91 VÄXJÖ

Postgiro 22 21 27-3

www.dels.nu/elinwagner

Bergslufts redaktion: Marianne Enge Swartz (marianne.enge-swartz@nvso.sll.se) 08-306907
Solweig Hammarbäck (solweig.hammarback@hum.vxu.se) 0470-775557

Tre småländska författare och deras hembygd är temat för en sommarkurs på Grimslövs folkhögskola utanför Växjö 4-9 augusti. Där ges föreläsningar och diskussioner om Vilhelm Mobergs, Pär Lagerkvists och Elin Wägners verk. En dag ägnas också åt en rundresa till intressanta platser med anknytning till dessa författare. Mera information ges av Grimslövs folkhögskola, tel. 0470-763700.

Feminism som tema blir det på Elin Wägnerdagarna på St Sigfrid 20-21 september. Program kommer i augusti men boka redan nu in dagarna så ni inte missar detta tillfälle att träffas och diskutera med trevliga och engagerade människor. Särskilt roligt är det om ni kan ta med er yngre kvinnor, så vi får granska feminism och jämställdhet från olika generationers perspektiv.

Utställning på KB i Stockholm

De litterära sällskapen – däribland förstas EW-sällskapet - deltar i en stor utställning på Kungliga Biblioteket i Stockholm **25 april till 22 maj**. I hörsalen blir det också ett omfattande program, titta på www.dels.nu.

Pjäsen "55 minuter Wägner" av *Margareta Skantze* och med *Mary-Lou Ward* som Elin ingår i programmet och spelas den **14 maj kl 18** i KB:s Hörsal. Missa inte chansen att se det första (och hittills enda) framförandet i Stockholm!

Hjälp! Vi behöver hjälp med att vakta utställningen – hör av dig till Marianne Enge om du har möjlighet att ställa upp ett par timmar.

Tre generationer feminister samtalade och presenterade sina böcker på ABF i Stockholm en kväll i mars. *Gunilla Thorgren* dokumenterar i "Grupp 8 & jag" 70-talets kamp för jämställdhet och *Moa Elf Karlén* och *Johanna Palmström*, båda födda 1979 och några av grundarna till det nybildade feministiska nätverket "Kvinnor utan gränser", berättade varför det var nödvändigt för dem att skriva "Ta betalt! – en feministisk överlevnadsguide". Moderator var *Kristina Hultman*, en av initiativtagarna till tidskriften *Bang* (som fick Sällskapets första Väckarklockepris) och som betecknade sig själv som från "mellangenerationen" eftersom hon är född på 60-talet.

Flera gånger under kvällen gick mina tankar till Elin Wägner eftersom samtliga talare betonade den kvinnliga solidariteten som avgörande för att jämställdhetsarbetet ska lyckas. *Gunilla Thorgren*, som nu är statsrådssekreterare till *Marita Ulfskog*, betonade också att trycket måste finnas hela tiden. Då lyssnar politikerna för de vet att det är farligt när kvinnorna börjar röra på sig! /MES

Om Elin Wägners Stockholm har *Ingrid Claréus* skrivit instruktivt och intressant i vår småskrift nr 4. Ännu mera om detta kan vi nu läsa i *Lisbet Scheutz* "Berömda och bortglömda Stockholmskvinnor. Sju stadsvandringar och 155 kvinnoporträtt". Om Elin skriver hon bl.a. att hon under sina 25 år i Stockholm bodde "snart sagt överallt runtom i stan" och att "med något undantag finns alla de hus kvar där Elin varit bosatt".

Det är inte bara Stockholm som sätter upp litterära skyltar som påminnelse om de litterära verkens lokala anknytning. Elin Wägner fick förra året en skylt även i Helsingborg, den stad där hon bodde från 1897 och där hon startade sin journalistiska bana. Vid Villa Östanlid, Olympiavägen 3-5, kan man på en platta läsa följande Elin-citat hämtat från Helsingborgsposten den 18/1 1904:

"Det var ett typiskt helsingborgsväder. Den våta tätta dimman, vars inflytande på det allmänna hälsotillståndet är ett tvisteämne bland de lärde, hade ånyo sänkt sig över de sista sorgligt tilltygade resterna av det en gång bländvita snötäcket."

Elin Wägners bostadshus i Lund (hörnet av Stålbrogatan och Grönekatan, där hon bodde några år i början av 20-talet) fick en skylt redan 1993, men hur är det med Elins barndomshem (1887-97) i Nyköping? Vet någon var hon bodde? Finns det någon skylt där? /SH

Kulturnatten i Växjö den 25 januari bjöd även i år på ett samarrangemang mellan Elin Wägnersällskapet, Pär Lagerkvist-samfundet och Vilhelm Moberg-sällskapet. Textuppläsningarna hade temat "den småländska hembygden" och skedde i två omgångar, först i Utvandrarernas Hus och någon timme senare i Domprostgården. *Ingrid Nettekvik* representerade V M-sällskapet, *Anders Linderoth* tillsammans med tre gymnasieelever PL-

samfundet samt *Curt Gustafsson* och undertecknad EW-sällskapet. Båda "sittningarna" besöktes vardera av ett fyrtiotal personer.

Kvällen var småruggig och då och då kom det lite snöblandat regn, så det kändes riktigt välkomnande att stiga in i det varma och upplysta Pär Lagerkvist-rummet i Domprostgården. Texten Curt och jag läste heter "Hembygdstjänst" och är hämtad från "Bygd och natur" 1942:1. Den skrevs av Elin Wägner i samband med att Bergs hembygdsförening bildades. Elin betonar hur viktigt det är att behandla hembygden på ett kärleksfullt sätt samt att det är på tiden att vi lär oss att "ha ett levande samband med det förflutna".

Efter uppläsningen kom jag i samspråk med en mycket sympatisk gentleman i 80-årsåldern, som tackade för evenemanget och inbjöd EW-styrelsen till sin barndoms lanthandel, som nu blivit museum, i Bromölla i Skåne. Samtidigt lovade han att besöka Lilla Björka till sommaren samt att bli medlem i vårt sällskap. Tala om kulturutbyte!

Ann-Christin Gunnarsson

"Att stå det onda emot" var temat i ett seminarium anordnat av ABF i Stockholm. Där behandlades Vilhelm Mobergs motståndskamp och Pär Lagerkvists litterära utforskande av ondskan. *Irene Andersson* föreläste om Elin Wagners praktiska arbete i kvinnornas fredsrörelser som riktade sig både mot det första och andra världskriget. Ett sextiotal personer deltog i seminariet, som visade att samarbete mellan sällskapen kan utvecklas ytterligare och stimulera till nya aspekter på författarna och deras verk. /SH

I en gammal anteckningsbok med svarta vaxdukspärmar hittade *Carin Lindblom* i Borås en salig blandning av citat, dikter, referat av föredrag, dagboksnoteringar och sammandrag av böcker. Som sjuttonåring lyssnade hon ofta på radioföredrag och fann anteckningar efter ett föredrag av Elin Wägner den 7 mars 1939, som mycket handlar om kvinnornas människovärde, som Elin menar hotar att förloras "om vi envist håller fast vid proteser, Ersatz och dylikt".

Här följer ett utdrag ur Carins referat med (enligt Carin) "ganska tafatta och skolflicksaktiga formuleringar". Men nog känner man igen Elin och visst är det fascinerande att tänka sig 17-åriga Carin framför radioapparaten, ivrigt antecknande:

"En omständighet som gör oss så numrerade, maskinartade, är den fart vi lever med. Reservoarpenor får 'bläckblödning', då de tillsammans med sin ägare vistas i en flygmaskin. Faran är att även hos oss inträffar någon sorts blödning inom kort. Vi måste ha tappat bort några egenskaper, som egentligen har hört oss till. Då vete framställes vetenskapligt, gäller det att få med alla värdefulla egenskaper. Förloras någon, måste man gå tillbaka till urformen. Vore det inte lönt, att vi också letade oss tillbaka till urformen. Vi tvingas att vara knölar i stället för att tvinga knölar att bli människor – det är mottot för vårt samhälle. Kalla, nyktra, oförstående, otillgängliga står vi mot varandra, därför att alltför stora påfrestningar läggs på oss."

Vi gratulerar Margareta Stål vid institutionen för journalistik och masskommunikation i Göteborg – och känd för Sällskapets medlemmar för sin medverkan på St Sigfrid 1999 då ämnet "Journalist och kvinna" avhandlades. Margareta har fått årets Pennskaftspris på 8.000 kr för "sitt enträgna och angelägna arbete att leta upp och lyfta fram kvinnor i journalistikens historia och föra kunskapen vidare till nya generationers studenter. En pionjärgärning av hög klass. Hennes forskning kröntes förra året med avhandlingen om en av presshistoriens stora personligheter – 'Ester Blenda Nordström, reporter och Pennskaft'."

Rätt ska vara rätt! Förordet till Svenska Akademiens utgivning av Pennskaftet skrivs av *Horace Engdahl*, Helena Forsås-Scotts uppgift är att modernisera stavningen och att utarbeta kommentarer och ordförklaringar. Det nya Pennskaftet presenteras på årets Bokmessa.

Ny bok om Fogelstad av *Hjördis Levin*, som föreläste på vårt seminarium om Fogelstad 1993. "En radikal herrgårdsfröken. Elisabeth Tamm på Fogelstad - liv och verk" kostar 310 kronor i bokhandeln, men kan rekvireras direkt från Hjördis Levin, 08-604 88 61 eller hjordis.levin@ebox.tninet.se för 250 kronor inkl. porto.

ELIN WÄGNER'S LONG-AGO WISH REALIZED: TWO EARLY NOVELS PUBLISHED IN ENGLISH

In April 2002 Ulla Sweedler and I fulfilled Elin Wägner's long-ago earnest wish for English translations of her works by publishing with Xlibris a volume called *Stockholm Stories: Men and Other Misfortunes* and *Stormy Corner*, our titles for *Norrtullsligan* (1908) and *Kvarteret Oron* (1919). The title *Men and Other Misfortunes* is taken from Elisabeth's speculation at the end of the first chapter about what awaits her in Stockholm. *Stormy Corner* expresses the atmosphere Brita Ribing moved into in the Stockholm of 1918. These two novels are the first English translations of any of Wägner's full-length books.

Ulla and I met when I joined the literature faculty at the University of California, San Diego in 1981. Ulla was the literature bibliographer at the University Library, with a degree from Lund University, and Swedish is her native language. My mastery of Swedish never matched hers of English. My father, Axel Swanson, had come to the US in 1911 at twenty not knowing a word of English. He married an American of Scotch-Irish descent and moved rapidly into the American business world, speaking with only a trace of an accent. He was surprised that one of his children studied Swedish at the University of Minnesota, read books in Swedish, and corresponded with relatives in Sweden. Somehow my mother heard of *Idun*, and subscribed for me, so I must have seen the name Elin Wägner without realizing that it would be important to me many years later.

When I retired from teaching at UCSD, on visiting the Swedish literature shelves in the Library, I found books by Elin Wägner and soon said to myself: "This author, practically unknown to Anglophones, *must* be translated into English!" I decided to make that my mission.

As I started translating *Norrtullsligan* I realized I needed help from a native speaker of Swedish and recruited Ulla. For several years we met for one or more intensive sessions a week. Usually we took turns doing a preliminary translation of one or more chapters. We discussed these drafts down to the last comma. There were knotty passages that we often didn't solve until days later when, after lengthy research, inspiration hit.

We finished a translation of *Norrtullsligan* and sent queries with sample chapters to publishers who replied that they could not invest in a book of only 100 or so pages. That led to our translating *Kvarteret Oron* to appear in a volume with *Men and Other Misfortunes*. We then expanded the *Afterword* to discuss developments in women's history from 1908 to 1919.

We kept editing our drafts and consulted another Swedish-American translator. Revised queries went out to publishers, resulting in a few phone calls that raised premature hopes. We soon learned that assistant editors could be enthusiastic, only to be vetoed by financially wary senior editors. Many expressed regret at turning down our "worthy project." One reader was astounded to note the original publication dates in Sweden, because the breezy style sounds quite contemporary, a testimony to Wägner's enduring appeal.

The rejections kept coming, even from agents. Realizing that our efforts were going nowhere, we turned to Xlibris, encouraged by *The Times Literary Supplement's* having granted this new publisher a nod of respectability. After about six months of e-mail correspondence and submissions, *Stockholm Stories* came out, with a spectacular cover by Sonja Shahan, a friend of Ulla's from New Orleans.

www2.xlibris.com/bookstore/bookdisplay.asp?bookid=13444

Before publication we corresponded with Eva Wägner of Stockholm, a grandniece of Elin. Eva shares copyright with her two sisters and her mother, and got us the four signatures we needed on a permission agreement. She was delighted to hear of our translation. /*Betty Cain*

Nästa nummer av Bergsluft

kommer ut i augusti och innehåller bl.a. program för höstdagarna på St Sigfrid. Redaktionen tar tacksamt emot artiklar och notiser.

Manusstopp: 8 augusti 2003